

DELAVSKA POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Št. 82.

Sreda 12. oktobra 1927.

Leto II.

Konflikt na Balkanu.

V jugoslovanski Macedoniji je bil umorjen jugoslovanski general. O umoru se širijo najrazličnejše vesti. Eni pravijo, da je atentat organiziran v Sofiji, drugi, da je atentat posledica jugoslovanskega terorja v Macedoniji itd. Zlasti zavrača krivdo italijansko časopisje na jugoslovanski teror. Jugoslovanska država pa že pošilja note v Bolgarijo, kar znači, da sumi naša diplomacija, da ima atentat svoj izvor v Bolgariji. Drugo inozemsko časopisje pa prav odločno predlaga, da naj balkansko ognjišče vojnih požarov razčisti in uredi Zveza narodov. To predlagajo predvsem antantne države, ki imajo interes na tem, kako se bo razvijalo orientalsko vprašanje za balkanskim pragom, na katerem vedno tli grozeča iskrica novih vojnih zapletljajev. Nedvomno je za take zapletljaje dala mirovna pogodba

s tem, da je napravila na Balkanu komplicirani vozal majhnih držav, ker diplomati, ki so diktirali pogodbo, niso imeli poguma, da bi balkansko vprašanje definitivno spravili s sveta. Interesi velike antante se namreč tako temeljito križajo, da so vprašanje raje pustili nerešeno. Jasno je pa tudi, da bi jugoslovanska država morala macedonsko vprašanje rešiti tako, da ne bi se vedno in vedno ponavljali kričeči spori, dogodki, ki škodujejo ugledu balkanskih narodov. Ni resnica, da so balkanski narodi krivi, da nam prav z Balkana venomer grozi vojni požar. Balkanskim narodom je treba dati pravice, izpremeniti metode režimov in prav pošteno okrcati tisto diplomacijo, ki je te razmere ustvarila, pa jih sedaj izrablja za hujskanje na vojno.

ne interesa na enakopravnosti ljudi vobče.

Zveza žena in deklet je akcijo za žensko volilno pravico že ponovno vodila in je sodelovala tudi pri taki skupni manifestaciji v nedeljo dne 9. t. m., ko so jo priredile naša Zveza žen in deklet, Narodni ženski savez, Slov. krščanska ženska zveza in poselska zveza. Manifestacijski shod se je vršil v dvorani Mestnega doma v Ljubljani in je bila dvorana do zadnjega kotička polna. Govorile so gg. A. Vodecova in C. Krekova ter s. M. Ajdiškova.

Iz vseh treh govorov, iz katerih je vsekakor odmevala srčna iskrenost, je odsevala resna volja, da hočejo žene volilno pravico izvojevati pod vsakim pogojem. Poudariti pa moramo, da shod ni adresiral te zahteve na tiste moze, ki sede v parlamentu, ki so sedeli že v prej-

šnji narodni skupščini, pa niso gani niti s prstom za žensko volilno pravico. Zahteva je politična, zato je sodružica Ajdiškova v svojem govoru popolnoma pravilno naglašala, da tudi ta narodna skupščina ne nudi nobene garancije, da se zahteva žen izpolni. Zato bo treba še boja, zato bo treba še dela, še se učiti, da bomo vedele, katero stranko podpiramo. Ženska enakopravnost je socialistična programatična zahteva, zato menim, da se bo ta boj vodil najuspešneje v okrilju socialistične Zveze žena in deklet, oziroma žen, ki ne bodo podlegale drugim vplivom, ki so nam dosedaj ukratili enakopravnost in tudi ne kažejo nikakršne volje, da bi ustregli naši zahtevi.

Manifestacija je bila vsekakor lepa. Želimo, da bi zahtevo žena podprli vsi po svojih močeh. Mi jo bomo podprli in se borili zanj.

Nujno potrebna izprememba naših občinskih redov.

Občinski redi za selske občine v Sloveniji kakor tudi statuti avtonomnih mest imajo določbo, da je za sklepčnost občinskih sej, na katerih se sklepa o nekaterih posebno važnih zadevah, zlasti o proračunu, potrebna navzočnost vsaj dveh tretjin občinskih odbornikov. Ta predpis je ostalnek iz prejšnje dobe in ne odgovarja več potrebam današnjega časa.

V prejšnjem času — do državnega prevrata — so bile naše občine interesne zajednice posredujočih slojev. Volilno pravico in s tem vpliv na občino so imeli samo tisti, katerim je bil predpisan direktni davek. Obstojal je znani trirazredni volilni sistem. V prvem razredu so volili oni največji davkoplačevalci, ki so plačevali prvo tretjino vseh direktnih davkov, v drugem razredu so bili oni volilci, ki so plačevali drugo tretjino, vsi ostali davkoplačevalci pa so bili v tretjem razredu. Vsak razred je volil enako število občinskih odbornikov. Volilno pravico so imeli tudi oni, ki sploh v občini niso prebivali, samo da so imeli v občini kako posest, od katere so plačevali davek. Razen tega smo imeli tudi takozvane viriliste, ki so bili kot veliki posestniki brez volitev člani občinskega odbora. Vsi drugi mnogoštevilni občani, katerim ni bil predpisan direktni davek, ki pa so s plačevanjem indirektnih davkov, vžitnine, taks itd. nosili glavni del občinskih bremen, pa niso imeli volilne pravice in so bili izključeni od vsakega vpliva na občino. V zadnjih letih pred vojno so sicer v posameznih deželah dobili volilno pravico v omejenem obsegu tudi ne davkoplačevalci, vendar je pretežen vpliv ostal posredujočim slojem, tako da se na značaju občine kot posestne interesne zajednice ni ničesar izpremenilo.

V teh razmerah je zgoraj imenovani predpis mogoče odgovarjal oligarhičnemu duhu tedanje občine, ker se je z njim na pr. prvi ali drugi raz-

red občinskih odbornikov v zvezi z virilisti lahko uspešno branil proti povišanju doklad na direktne davke.

To stanje pa se je bistveno izpremenilo po državnem prevratu, ko se je tudi za občine uvedla splošna in enaka volilna pravica. S tem je občina prenehala biti izključna domena posedujočega razreda ter je vsaj v principu postala demokratična zajednica vseh vsaj po besedi zakona enakopravnih občanov. S tem pa je postal omenjeni predpis nepotreben in škodljiv anahronizem in ni nobenega pametnega razloga, da bi še nadalje obstojal v veljavi. **Demokratično načelo je, naj odloča nadpolovična večina.** Omenjeni predpis pa daje samo priliko nagajivim manjšinam, da sabotirajo redno delovanje občinskih odborov.

Zlasti v naših mestih in politično bolj razvitih občinah je politična opredelitev in grupacija volilcev taka, da skoro v nobenem slučaju ena sama skupina ne more dobiti dveh tretjin občinskih odbornikov. Ali naj vse te občine za slučaj nagajivih manjšin ostajajo brez izvoljene občinske uprave in jim naj neprestano sede na vratu gerenti in komisariji?

Ko se je svoj čas za avtonomna mesta v Sloveniji uvedel famozni volilni red s protežiranjem relativne večine, se je to utemeljevalo tudi s tem, češ da se bodo dobile delazmožne občinske večine. Stvar pa se je takrat zagrabila na napačnem koncu. Treba je bilo razveljaviti zgoraj imenovani predpis, ne pa pokvarjati čisti proporc.

Mislimo torej, da ni samo socialistična zahteva, temveč da je stvar vseh strank, ki niso demokratične samo na jeziku in jim je res kaj za samoupravo naših občin, da ta škodljiv preostanek iz minule dobe brez odloga odstranijo iz občinskih redov in iz mestnih statutov.

Žene manifestirajo za pravilno pravico.

Boj za enakopravnost žene se razvija že desetletja po vseh civiliziranih državah. To je povsem naraven pojav, ker, žal, opazujemo lahko, da je dosedanja civilizacija ženi prej jemala pravice, kakor da

bi ji jih bila priznavala. Ta žalostni pojav priča, da takozvana civilizacija, ki jo ustvarja kapitalistična družba s pomočjo zlasti verskih strank, nima na sebi prav nobenih znakov prave demokracije, pa tudi

Ob desetletnici dr. Krekove smrti.

Klerikalni listi so te dni mnogo pisali o pokojnem krščanskem socialistu dru. Janezu Kreku. Pojejo mu slavo in poveljujejo njegov spomin. Na drugi strani pa demokratsko časopisje skuša zmanjšati pomen delovanja dr. Kreka. Tudi mi smo poznali Kreka in poznamo njegovo delo. Dr. Krek je v resnici dal poleta krščanskemu socializmu s svojo demokratično ideologijo. Ostro je pa nastopal proti socialističnemu pokretu. Krek je bil tisti, ki je trdil v dunajskem državnem zboru, da je železničarska organizacija nevarna državi in predlagal nje razpust. Zaradi svojega demokratizma pa Krek tudi v klerikalni stranki ni imel pravih prijateljev. In prav letos je v Ljubljani klerikalna stranka obračunala s krščan-

skimi socialisti, ki jim je bil nekaj vzor dr. Krek s tem, da jih je izrinila iz vodstva svoje politične organizacije. Ob desetletnici Krekove smrti je slovenski klerikalizem z dejanjem dokumentiral, da pristahev s Krekovo mentaliteto ne mara v svoji sredi, vsaj ne, da bi v politiki soodločevali. Tak spomenik mu postavljajo. Mi pa ne bomo tajili Krekovih zaslug: Krek je bil demokrat, je bil delaven, nesebičen in je storil prav mnogo za izobrazbo gospodarske organizacije, vendar vedno kot odločen klerikalec, ki ni poznal za svojega nasprotnika nobenega pardona. V tem oziru je bil Krek markantna oseba, ki se ga mi ob desetletnici smrti spominjamo kot važne osebe v razvoju, vendar pa kot svojega nasprotnika.

Beograjsko pismo!

Beograd, 7. oktobra.

Otvoritev narodne skupščine.

Kakor je našim čitateljem že znano, se je v sredo 5. t. m. »slavnostno« otvorila naša nar. skupščina in sicer tako, kakor se za naš parlament spodobi.

Ob 9. uri so bili že skoro vsi poslanci v zbornici, zavzeli svoja mesta ter čakali, da se prva seja otvori. Okrog pol 10. ure pridejo vsi ministri, z Vukičevićem na čelu, iz ministrske sobe v zbornico. Takoj, ko se prikaže brada g. Vukičevića, se kot na migljaj pričnejo »parlamentarni« pozdravi in medklji, kakor: *Evo jih, policajci gredo! Doli s policaji! Doli žandarji! Doli kundaki!* itd.

Ta ropot in kričanje je trajalo dober četrt ure. Ko je nastopil najstarejši poslanec (radikal seveda), da otvori sejo, se je kričanje in ropot ponovil, češ, da je nesramno, da nastopi poslanec, ki ni najstarejši v zbornici (najstarejši se nahaja med radičevci). Ali večina je bila za to, da ta začasno predseduje. Med najhujšim kričanjem in zbijanjem dovtipov se je pričela volitev začasnega predsednika skupščine, ki se je vršila potom tajnega glasovanja z listki.

Vsakokrat, ko je bil poklican kak poslanec, za katerega se je znalo, da je bil izvoljen po volji vlade in ne po volji volilcev, se je

slišalo medklje: Ta je bil izvoljen od žandarjev! Tega je volil Vukičević! Ta je bil izvoljen z žandarskimi kundaki! itd.

Rezultat volitev, ki so trajale dobro uro, je bil ta, da je dobil vladni komisar Niko Perić 206, kandidat opozicije, Pasarić, 90 glasov in 12 glasovnic je bilo praznih, med katerimi je bila tudi glasovnica socialističnega poslanca.

Ko je nastopil novoizvoljeni predsednik in je hotel govoriti, je opozicija dvignila krik in trušč, da se ni slišalo niti besedice predsednika, ki se je za svoj prvi govor moral pač zadovoljiti s tem, da ga je diktiral stenografom. — Tako se je zaključila ta prva »slavnostna« seja našega parlamenta.

V četrtek se je vršila druga seja z dnevnim redom: Volitev verifikacijskega odbora. — Tudi ta seja ni bila boljša od prve. Tudi na tej seji ni mogel predsednik spregovoriti niti besedice. — Za verifikacijski odbor je vsak klub postavil svojo listo in volitve so se vršile na podlagi proporca.

Največji hrup in krik je nastal tedaj, ko je začasni predsednik hotel glasovati. Opozicija je stala na stališču, da predsednik v smislu poslovnika ne sme glasovati, med tem ko je vladna večina stala na stališču, da predsednik sme glasovati. — Ali tudi pri tem principelnem vprašanju ni nihče prišel do bese-

de, da pojasni svoje stališče. Vsa debata se je vršila samo v medsebojnem prerekanju in zmerjanju. Velika gneča je bila okoli volilne skrinjice, katero so hoteli vsi braniti, da bi se ne vršila prevara. — Predsednik je na vsak način hotel glasovati in je enemu poslancu dal svoji dve glasovnici, da naj jih vrže v skrinjico. Ko je to videl skrutinator Pernar (radičevce), je obe glasovnici vzel in jih na drobne kosce raztrgal. V tem momentu so nekateri vladni poslanci naskočili na Pernarja in ga hoteli fizično napasti; oni so ga prijeli za vrat in ga

bojem in naraščajočo močjo priboril delavstvu in narodu pravi parlamentarizem, zato je logično, da se naš poslanec ni mogel in ni smel vme-

šavati in se zavzemati niti za eno niti za drugo strujo v tem parlamentarnem cirkusu, ki se je vršil dne 5. in 6. t. m.

Dnevne novice.

Za akcijsko svobodo naših občinskih zastopnikov.

V petek 7. oktobra se je vršil v hotelu pri Lloydju članski sestanek tukajšnje krajevne organizacije SSJ in skupine Zedinjenje, da določi smernice, po katerih naj se ravna naša mandatarji v obč. svetu. Sesta-

bodoče vsa važna vprašanja, ki se bodo obravnavala v obč. svetu, predhodno obravnavalo na članskih sestankih, da se bo moglo na ta način upoštevati želje vseh članov naše organizacije.

Kaj bo 1. novembra? Socialistični poslanec s. Petejan je dne 7. tm.

ribor itd. Ker je, kakor se vidi iz časopisja, predlog g. ministra natelet pri trgovcih v Ljubljani na precejšen odpor, je malo upanja, da se bo za trgovske nastavljenec vprašanje delovnega časa ugodno rešilo. Zato je dolžnost strokovne organizacije trgovskih nastavljenec, da s podvojeno silo vodi akcijo za uvedbo 8-urnika in enotno odpiranje in zapiranje trgovin.

Volilci čakamo! Letos smo se hvala bogu »navolili«; enkrat smo volili oblastne, drugi državne, tretji občinske može. Povsod smo zmagovali, povsod smo šli vsi za-

Grajski kino

suvali, drugi so mu hoteli vzeti skrinjico, katero je junaško branil. Ali tudi opozicija ni stala mirno, temveč je preko ministrskih klopi skočila Pernarju na pomoč in osvobodila njega in skrinjico iz rok vladnih poslancev. V tem momentu so vsi ministri kakor zajci skočili iz svojih klopi in izginili iz zbornice — v svojo ministrsko sobo.

Ko so se poslanci od »trudapolnega dela« izmučili in postali hripavi, se je pričelo štetje glasov in nato se je objavil izid volitev, pri katerih so dobili: radikali 7, demokrati 5, radičevci 4, klerikalci skupaj z Nemci 2, samostojni demokrati 2 in zemljoradniki 1 člana v verifikacijski odbor. Socialistični poslanec je oddal svoj glas za zemljoradnike.

Po objavi izida volitev je predsednik napravil prvi maščevalni akt s tem, da je predlagal zbornici, da naj izključi od treh sej poslanca Pernarja (radičevca) in Kokainoviča (zemljoradnika). Proti temu je vsa opozicija enodušno protestirala, a vse ni nič pomagalo — večina je predlog sprejela.

DAGFIN

Tako se je začelo in končalo prvo zasedanje naše skupščine in ako se bode v tem tempu nadaljevalo, je vsako resno delo a priori onemogočeno. To menda hoče večina, kakor tudi del opozicije, katerim je diskreditiranje parlamentarizma glavni namen, ker ti krogi rabijo parlament samo za maskiranje pred zunanjim svetom, ideal pa jim je: absolutizem, korupcija.

Edini prijatelj in zagovornik čistega parlamentarizma in demokracije je in ostane socialistični razredni proletarijat. Le on bo s svojim

Grajski kino

nek je bil dobro obiskan in je pokazal, da se delavstvo živo zanima za vsa politična vprašanja v občini in v državi.

Ta sestanek je tudi dokazal, da se med delavstvom v Ljubljani stopnjuje socialistična zavest in da postaja bolj aktivno delavstvo, kakor je bilo v zadnjih letih. Ta razveseljiv pojav daje našemu pokretu novo življenje in dokazuje, da se bodo s smotrenim delom tudi v Ljubljani vrste naših pristašev kmalu podvojile in potrojile.

Sprejeta je bila soglasno sledeča resolucija:

Članski sestanek ljubljanske krajevne organizacije SSJ in skupine Zedinjenje naroča svojim mandatarjem v ljubljanskem občinskem svetu, da varujejo svojo popolno in brezpogojno akcijsko svobodo in neodvisnost napram vsem meščanskim strankam.

Ustanovi se komunalni odbor, katerega člani so vsi izvoljeni občinski odborniki, dalje dva delegata krajevne organizacije SSJ in dva delegata Zedinjenja. Ta odbor je pooblaščen, da organizira delo naše de-

DAGFIN

legacije v občinskem svetu ter je dolžan, da o tem delu obvešča članstvo na članskih sestankih.

Toda ta resolucija se je sprejela le pod tem pogojem, da velja isti princip tudi za vse ostale zastopnike ki so bili na programu Socialistične stranke izvoljeni v posameznih krajih. Po istih načelih se morajo ravnati mandatarji v obč. svetu v Trzinu, Zagorju, Trbovljah, Mariboru i. t. d., kajti nikakor ne gre, da bi to, kar velja za Ljubljano, ne veljalo tudi za druge kraje.

Sklenilo se je tudi, da se bo v

Grajski kino

interveniral pri g. ministru za soc. politiko, Gosarju, da poizve, kaj da g. minister misli o stanovanjski zaščiti, ali je že čas, da najemniki izvejo namen g. ministra ali ne? — G. minister Gosar je našemu sodruhu izjavil in ga pooblastil, da javno iznese, da 1. novembra deložacij ne bo in da bo ta zaščita veljala do 1. maja 1928. — Na vprašanje, ali bo maksimiranje najemnih ostalo, je g. minister izjavil, da na to vprašanje ne more dati pozitivnega odgovora, ali tudi v tem vprašanju že razmišlja in bo stavil konkretne predloge. — Kakor se vidi iz izjav g. ministra, se bo v eni ali drugi formi skušalo to pereče vprašanje odložiti do 1. maja 1928, t. j. preko zime. Ali tudi ta, absolutno nezadostna mera ni gotova, ker nihče ne ve, če bo ministrski svet na to pristal, ker na istega z vso silo pritiskajo hišni posestniki, kateri hočejo, da se za vsako ceno mora odpraviti vsaka stanovanjska zaščita. Vsled tega je nujna potreba, da stanovanjski najemniki nadaljujejo z vsemi močmi boj za podaljšanje zaščite stanovanjskih najem-

DAGFIN

nikov, ker le pritisku najemniških mas bo vlada prisiljena se ukloniti.

Kaj je s Pravilnikom o obratnih zaupnikih in o naredbi o 8-urniku v trgovinah? Tudi radi teh dveh perečih vprašanj je sodr. Petejan interveniral pri ministru za socialno politiko, pri katerem je dobil odgovor, da bo pravilnik o obratnih zaupnikih čimprej izdan z gotovimi korekturami. Glede naredbe o odpiranju in zapiranju trgovin je g. minister odgovoril, da je za enkrat poskušal to urediti za Ljubljano in po tem poskusu bo šel dalje v Ma-

Grajski kino

dovoljni z volišč, po ulicah je bilo slišati vse polno kričanja o samih zmagah. V vseh navedenih institucijah pa nam sedaj poslanci pripovedujejo, da niso zmage tako sijajne, kakor se je na prvi hip mislilo. Vse stranke so nezadovoljne, vladne in opozicijske. Vse poka, se grupira in ruši na vseh koncih in krajih. Stari bivši skregani prijatelji si podajajo roke ter nam zatrjujejo, da je bil ves kreg in prepir samo taktika, s katero so branili gospodarske, nacionalne in verske interese častitljiv volilcev. Vprašal se bo kdo, pa kako vraga volimo, da ni nikdar prav? Res je to, da vedno zmaga ona stranka, ki dobi največ glasov. Ko pa se delijo mesta pri jaslih, se pa navadno pokaže, da je več prsilcev kot pa korit. V našem znanim parlamentu v Beogradu se sorodne duše šele sedaj iščejo. Kak predrznež bi lahko vprašal, kako to, da se v Beogradu ni zgodilo nič takega?

Vse to nam sedaj pripovedujejo, da je bil ves kreg in prepir samo taktika, s katero so branili gospodarske, nacionalne in verske interese častitljiv volilcev. Vprašal se bo kdo, pa kako vraga volimo, da ni nikdar prav? Res je to, da vedno zmaga ona stranka, ki dobi največ glasov. Ko pa se delijo mesta pri jaslih, se pa navadno pokaže, da je več prsilcev kot pa korit. V našem znanim parlamentu v Beogradu se sorodne duše šele sedaj iščejo. Kak predrznež bi lahko vprašal, kako to, da se v Beogradu ni zgodilo nič takega?

razhajem, ako bi kdo o vas trdil

DAGFIN

kaj drugega! Vsi imate en sam cilj: čimveč davka za kanone in drugo tako ropotijo! Vsi ste edini v tem, da je treba vzeti kmetu in delavcu kožo s telesa, jo zacariniti ter mu jo nazaj prodati z dobičkom. Zakaj potem ta brezploden prepir med brati? Vprašamo: Zakaj?! — Pri občinskih volitvah v Ljubljani smo se volilci sijajno odrezali! Zmagali smo klerikalni in demokratski volilci ter enoglasno izjavljamo: »Bog nam daj zopet kmalu kakšne volitve!« Ob volitvah smo mi volilci gospodje, čeprav imamo strgane hla-

Pavel Dorohov:

Veletoki.

3

(Odlomek iz romana »Golgota«. Prevel Iv. Vuk.)

Kmetje so zadovoljni. Predsedniku zadajo bulo pod očmi in drugim uradnim ljudem pobijejo nosove.

»Sedaj pa pridite in volite z nami Sovjete.« Izvolijo: Ivan Bodrih, Jakov Liskin, Peter Molodih.

Žolti obraz mimogredočega Sun-jat-sena se reži zadovoljno in veselo.

»Ti hočeš tudi Sovjete, Kitajec?«

»Da, da, Sovjete imeti, Sovjete imeti!«

»Glej ga no, poševnooki hoče tudi Sovjete!«

Sun-jat-sen se muza. Vrže svoj zveženj na tla in sede nanj.

»Kako se pišeš, Kitajec?«

»Sun-jat-sen.«

»Sonjka je to najbrže po ruski.«

Ivan Bodrih dvigne svojo močno roko:

»Sodrug, razidite se. Takoj imamo sejo in ukrenemo ukrepe.«

Po polurni seji so ukrepi gotovi.

»Ker pripadamo sedaj k vstašem, določamo, da se pri nas upostavi Sovjet in revolucionarni štab. Ukazi se imajo izpolnjevati brez ugovorov. Vsi, ki imajo orožje, se morajo takoj javiti. Po troje mož gre k miličnikom in jih privedejo z orožjem vred sem. Odpora ne sme biti. Ako je potrebno, se imajo miličniki zvezati ...«

Čez eno uro pripeljejo tri miličnike. Vsakega je spremljalo troje kmetov. Zaprejo jih na gumno in postavijo stražo.

Eden za drugim prihajajo kmetje z orožjem. Pred štabom se zbere znatna grupa:

»Dvanajst pušk, osem sabel, pet revolverjev.« Bodrih ljubeznjivo poboža orožje.

»Cela artilerija!«

Na pristanišču je zbran ves štab. Blagajnik paroplovne družbe je tudi tu.

»Pride kmalu parobrod?«

»Mora vsak čas biti tu, sodrug Bodrih. Vsak trenutek se mora pojaviti izza ovinka.«

»Sprejeti moraš parobrod natančno tako, kakor vedno. Ali pazi — ako samo pomigneš, te stane glavo!«

Bodrih stegne molče stisnjeno pest.

»Prosim, sodrug Bodrih, zanesite se na me, saj sem, takorekoč, tudi sam proletarec in zato razumem ...«

Izza ovinka se pojavi parobrod. Naredi velik polukrog in okorno pristane.

Revolucionarni štab: Ivan Bodrih, Jakov Liskin, Peter Molodih — stoje na mostu.

Blagajnik se postavi na svoje mesto, odkod se ga lahko vidi s parobroda. Sname kapo, obriše si znoj s pleše. Misli:

»Ako bi kapitanu vsaj lahko pomignil, da bi ne spuščal izkrcevalnega mostička!«

»Spustite mostiček!«

»Stoj!«

Štab stoji spredaj, vsak z revolverjem v rokah, za njimi kmetje s puškami, sabljami in pikli.

»Kaj je? Kaj se je zgodilo?«

S parobroda osujoča množica se zaostavi, kline nazaj.

Štab stopi na parobrod. Trideset oboroženih kmetov se razide po obeh krovih.

Pred izkrcevalnim mostom dvajset oboroženih kmetov.

Preteče gre po parobrodu:

»Vsak odloži orožje! Kdor stori prostovoljno, se nima ničesar za bati!«

V prvem razredu se peljejo trije častniki.

»Vaše orožje?«

»Nimamo ga.«

»Ne delajte neumnosti, gospoda, samo tratite čas. Pokažite nam svoje kajute!«

V kajutah najdejo pri vsakem revolver in sabljo.

Bodrih strese glavo, karajoč:

»Rekel sem vam, da oddajte orožje prostovoljno. Sami ste krivi.«

Odvedejo častnike na breg.

V medkrovju stoji pet vojakov s puškami in šepetajo.

Štab se jim približa.

»Predajte svoje puške, molodci in peljite se dalje, ako hočete.«

»Ste vstaši?«

»Da, Imamo Sovjet.«

»Ali nas rabite?«

»Razume se. Pojdite na breg.«

V jedilnici prvega razreda sede štab k seji.

»Kaj se naj zgodi s parobrodom?«

Peter Molodih reče:

»Naj plove dalje.«

»Kaj naj bo s častniki?«

Po dolgi debati se sklene:

»Kot talce se jih zapre na gumno!«

In sklene se še:

»Sosednje vasi — Ivanovsk, Vjasovsk in Čoušovsk se naj obveste, da je začela Sisovka s vstajo in da treba delati skupno. Nadalje se pošlje sel k Petruhinu, ki mu naj sporoči, da se mu kmetje Sisovske hočejo pridružiti.«

(Konec.)

če! Vozimo se z avtomobili in fija-karij, čeprav imamo zdrave noge! Pijemo žganje, jemo volilne klobase, povrhu tega pa pade še kak stotak! Ja, naravnost korumpirali so nas gospodje kandidati. Kar čakali smo doma, kdaj pride po nas »gospode« kdo od gospodov ter nas pelje na volišče! Mi namreč smo gospodje volilci! Zakaj pa bi se enkrat ne vozili, če je zato priložnost, saj od volitev itak nič nimamo. Zgubili smo vero v volitve, kakor tudi v naše spoštovane kandidate — zato plačujte! Tako smo zaenkrat zmagali v beli Ljubljani popolnoma. Sedaj pa je treba, da gremo drugim zmagam naproti, ki so tudi zelo važne in odločilne, namreč volitev župana! — Pri volitvah župana si bomo zopet skočili v lase. Zopet se bomo prepirali klerikalci in demokrati, kdo ga naj ima. Besedo imamo zopet mi gg. volilci! Župana pravzaprav ne moreta biti dva, zaradi tega bo zopet ogenj v strehi, jok in škripanje z zobmi že na tem svetu! — Predno se podamo na te volitve, si predrzno podati prija-teljski nasvet s pripombo, da nas poslušate in sicer tole: *Pred volit-*

zadevi razdelitve rezervnega sklada Kranjske hranilnice. Podtikanje socialistični stranki, da je jemala koruptivni denar, torej ni samo sumničenje, ampak prav navadna laž. Rezervni sklad 2.800.000 Din so si razdelili gospodje med seboj, kljub protestu od naše strani. Razkolniki takrat niso protetirali.

Katoliškemu »Slovencu« na znanje!

Ker si gospodje klerikalci že od volitev sem belijo glave, v kateri klub bo šel s. Petejan — a ker je »Slovenec« od pretekle nedelje že ugotovil, da je naš sodrug že v klubu samostojnih demokratov — in da ga je ta klub že postavil na listo za verifikacijski odbor sporočamo: da s. Petejan ni prestopil v noben klub in da ako bi to bila politična potreba ne bo vprašal gospode okrog »Slovenca« v kateri klub naj vstopi, ker o tem bo sklepala samo Socialistična stranka, kateri je za vse svoje delo odgovoren. Ako ga je klub samostojnih demokratov postavil na listo, je to njegova zadeva in ne zadeva s. Petejana, kateri je pri volitvah verifikacijskega odbora oddal svoj glas listi zemljoradnika pri katerih tudi začasno hospira.

Ljubimkanje

vami ste nam sveto obljubovali demokracijo in klerikalci, eni in drugi, da so vam na srcu edino in samo gospodarski interesi mestne občine ljubljanske, odnosno nas volilcev! Dejali ste, da boste posvetili vse vaše skromne sile v blagor naš in procvit bele Ljubljane. Oprostite: Sedaj pa kar naenkrat tak prepir na volitvah, ki se, moža, kar ne bo izrekel, mi volilci! bomo odločali, smo imeli ves čas pred očmi ugodnosti vožnje in tisti skromni zaslužek, ki smo ga napravili na dan volitev. Mi volilci vam zato pravimo: Gospodje, združite se! Program imate vsi enako lep, tako ste nam vsaj trdili, razlik med vami ni, kristjani ste tudi. Od vas pričakujemo samo to, da pretvorite izgovorjene in pisane besede v dejanje. Za tiste smrtne grehe, katere ste delali in jih še boste delali v bodoče, ste pa tudi dobili odvezo. Skratka torej, napravite enotno meščansko fronto po vzoru Radiča in Pribečeviča; kakšna bo ta armada, ko se bodo združili vsi naši skregani gospodje in mi volilci! Kako lahko se boste potem sporazumeli za župana. Beograd nam bo šel na roko, saj boste sami solidni državni elementi skupaj! Sprejmite naš nasvet — združite se! — Sprevodnik Janez.

Ljubimkanje

To so torej dokazi! Pozvali smo »Slovenca«, da objavi dokumente, ki dokazujejo, da smo socialisti denuncirali komuniste in s tem povzročili hišne preiskave pri komunistično mišlečih delavcih. V nedeljski številki je končno »Slovenec« te dokaze objavil in sedaj torej vemo, da je volilen letak, ki ga pa stranka ni izdala, namenjen volilcem v Mežiški dolini, oni tajni, vsem prikriti dokaz, da so socialisti denuncirali komuniste. Prosimo, volilni letak, ki se je razdeljeval v tisoče in tisoče izvodih med ljudstvom, to je oni tajni dokument, o katerem je tako tajinstveno in pomenljivo namigaval brumni »Slovenec«. Kako naj bi bil ta letak, o katerem smo mi v našem listu že povedali svoje mnenje, dokaz, da se je komuniste denunciralo — kdo naj bi denunciral ljudi javno, v volilno agitačnem letaku? — nam »Slovenec« ne pove. Toda nekaj je moral že objaviti, ko je vendar ponovno obljubil, da ima »dokaz«, da se je denunciralo. V resnici je pa ta način javnega obdolževanja dokaz, da »Slovenec« laže, da hoče s takim prozornim obrekovanjem le razdvajati delavstvo.

Razkolnikom povemo, da je naš list že zdavnaj zavzel pravilno stališče v

Ljubimkanje

Učiteljski kongres v Braunschweigu je napravil sklep, s katerim odklanja točko v načrtu novega šolskega zakona, ki predvideva, da bi smela cerkev po šolah kontrolirati verski pouk, sicer bodo vsi v njegovem društvu organizirani učitelji veronauka iz potrebe svoje vesti primorani odložiti funkcije veroučiteljev.

Na Kitajskem gre Čangtsolinu zopet zelo slabo. Revolucionarne južne čete so dobile nepričakovano pomoč po guvernerju province Schansi, ki se je dosedaj zadržal nevtralen, sedaj pa se odločil, da poseže v boj in je padel severnim reakcionarnim četam za hrbet in pomogel Kantoncem, da so se približali baje že na 600 km glavnemu mestu Peking.

Reakcija v Litvi zahteva vedno več žrtve iz vrst razrednozavednega prebivalstva. Diktator Waldemaras izvaja represalije proti vsem opozicijskim strankam. Mnogo voditeljev je bilo obsojenih na smrt. Od 14 socialističnih poslancev sta samo 2 še prosta; 5 je zaprtih, drugi so ušli čez mejo. Vse ječe so polne socialistov.

Ne potujte v Belgijo! Vse lesne delavce, zlasti pa pohištvene mizarje, obveščamo, da je mednarodna Unija lesnih delavcev v Amsterdamu proglasila zaporo nad Belgijo. V Belgiji je izprtih okroglo 4000 delavcev tovarna za pohištvo, med njimi največ pohištvenih mizarjev. V smislu navodil Internacionalne lesnih delavcev po-

Ljubimkanje

zivljemo vse pohištvene mizarje, da ne potujejo v Belgijo v slučaju, ako bi dobili iz Belgije kako ponudbo. Nad Belgijo je proglašena popolna zapore, — Osrednje društvo lesnih in sorodnih strok.

Delav. pevsko društvo »Cankar« vabi vse one, ki si žele iskrene zabave, na vinsko trgatve, ki se bo vršila v nedeljo, dne 16. oktobra, v gostilni »Reinighaus« v Spod. Šiški. Pričetek ob 4. uri popoldne. Vstopnina 5 Din.

Iz stranke.

Krajevnim organizacijam SSJ ljubljanske oblasti. Vljudno opozarjamo vse krajevne organizacije, da razvijajo več delavnosti. Konferenca naj sporoče oblastnemu odboru SSJ Ljubljana, Poljanska cesta 12. Istotako naj redno pošiljajo mesečna poročila in obračune. Delavstvo želi organizacije, želi političnega gibanja. Organizacija, ki bi ne storila svoje dolžnosti, bi zagrešila veliko malomarnost. Vsak odbor ima zapužnike in na te naj razširi svoje delovanje. Toda, sodrugi in sodružice, na delo moramo! — Oblastni odbor.

Kultura

Mariborsko narodno gledališče je otvorilo svojo letošnjo sezijo v četrtek, 6. tm., z Gogoljevim »Revizorjem«. Izbira tega dela za otvoritev kaže programatičen značaj, da hoče vodstvo gledališča nuditi občinstvu res dobre stvari, zlasti tudi iz slovanske literature, med katerimi je ruska najjačja. Gogolj je bil izvrsten satirik in prihaja kot tak zlasti v tej komediji do veljave. Dasi-ravno je »Revizor« star že nad 80 let, učinkuje še z isto svežostjo, kakor če bi bil šele včeraj napisan. In učinkoval bo, dokler bomo imeli na svetu birokratizem, ki neobhodno korumpira svoje hlapce. Režiser, g. Rade Pregarc, je dal igri novo, sveže obličje in gladek potek. V vlogi trgovca je s svojo skupino vzbudil dojem pristnosti, kar ni bila lahka naloga. Tudi obe glavni ženski vlogi sta bili zelo posrečeno zasedeni. G. Skrbinek v vlogi Osipa je podal ruskega mužika v vsej naravnosti, tudi v maski. G. Daneš je bil širokoustni lahkoživec, kakor bi si ne mogli boljšega želeli. Tudi ostale vloge, poleg glavarja g. Groma, so zadovoljile, razen Miška, ki je preveč pretiraval in graščakov Dobčinskega in Bobčinskega, ki sta bila tako v maskah kakor v nastopih preveč groteskna, tako da se gledalec ni mogel sprijazniti z mislijo, da sta to res dva ruska dvorjana, pa najsibo to v še tako zabiti ruski vasi. — Soditi po otvoritveni predstavi si bo vodstvo tudi v tej seziji prizadevalo nuditi občinstvu najboljše. »Revizor« je bil prvovrsten užitek, pri prvem dejanju še nekoliko nesiguren, se je od prizora do prizora razvijal in je v končni sceni, po svoji nepriljubljeni slikovi-

Ljubimkanje

tosti, dosegel vrhunec. Našim delavcem toplo priporočamo poset gledališča, kjer lahko veliko več pridobijo v kulturnem smislu, kakor pri posetu kina. C.

Maribor.

Narodno gledališče v Mariboru.

Torek, 11. oktobra, ob 20. uri: »Školjka«. Ab. A. Premijera.

Sreda, 12. oktobra, ob 20. uri: »Bajadera«. Ab. C.

Četrtek, 13. oktobra, ob 20. uri: »Školjka«. Ab. B.

»Školjka« na mariborskem odru. Kot drugo dramsko noviteto vprižori mariborsko gledališče eno najboljših domačih dram, Krajčnerjevo »Školjko« v režiji g. Železnika. Premijera bo v torek, 11. oktobra, za abonma A.

Naprosamo p. n. abonente blokov, kateri so podpisali izjave, da dvignejo izkaznice tekom tega tedna pri gledal. blagajni.

Za zaščito najemnikov. Na javnem zborovanju stanovanjskih najemnikov dne 30. sept. 1927 v Mariboru je bila sprejeta sledeča resolucija: 1. Prisotni odobravajo v polnem obsegu resolucijo VI. kongresa Saveza stana- nara kraljevine SHS v Zagrebu od 13. aprila 1927. 2. Zahtevajo, da vlada vendar enkrat izdatno podpre gradnjo hiš z malimi stanovanji. V ta namen naj daje občinam, oblastim in zadrugam nizkoobrestna posojila in naj poenostavi postopek pri podelitvi gradbenih posojil svojim nameščen- cem. 3. Dokler ne bo dovolj stanovanj, naj zakon prepriči odpovedi brez tehničnih vzrokov in naj omeji najemnino na zlato pariteto za one ko-

Ljubimkanje

jih dohodki dosežajo zlato pariteto, za ostale pa naj bo dohodkom primerno nižja. Tudi podnajemnina naj se v istem smislu uredi. 4. Prekoračenje zakonito določene najemnine naj zakon kaznuje pri najemodajalcu in najemodajalcu. Vse tozadevne pogodbe so neveljavne v kolikor prekoračijo zakonito najemnino. 5. Dokler traja pomanjkanje stanovanj, naj zakon prepriči s primernimi določbami in sankcijami pretvarjanje stanovanj v poslovne prostore. 6. Ravnotako naj zakon prepriči da ostanejo uporabljiva stanovanja prazna, in naj prisili lastnike, da neuporabljiva stanovanja zopet uredi za bivanje. 7. V sporih naj razsojajo redna sodišča. **Tolmačenje.** V Mariboru je več stavbnih za- drug, ki ne morejo zidati vsled pre- dražega kredita. Zadruga »Moj dom« Tezno je sezidala z lastnimi sredstvi 5 hiš s 5 stanovanji, »Naš stan« Nova vas pa 6 hiš z 12 stanovanji. Več ne more zidati, ker jim primanjkuje ce- nenega kredita. Od 12 milijonskega kredita za zidanje stanovanj držav- nim uradnikom je dobil samo eden po neštetihih intervencijah 80.000 Din. Po prošnjah pri stanovanjskem sodišču rabi Maribor-mesto okoli 600 stano- vanj, bližnja okolica pa 400. Razen-

tega je po napovedi mestnega fizikata v mestu okoli 700 stanovanj nezdra- vih in 207 prenapolnjenih in sicer sta- nuje: 6 oseb v 1 sobi v 9 primerih, 6 oseb v 1 kuhinji v 3 primerih, 6 oseb v 1 sobi in kuhinji v 80 primerih, 7 o- seb v 1 sobi v 7 primerih, 7 oseb v 1 sobi in kuhinji v 57 primerih, 8 oseb v 1 kuhinji v 1 primeru, 8 oseb v 1 sobi in kuhinji v 26 primerih, 9 oseb v 1 sobi v 3 primerih, 9 oseb v 1 sobi in kuhinji v 7 primerih, 10 oseb v 1 sobi v 2 primerih, 10 oseb v 1 sobi in ku- hinji v 2 primerih, 11 oseb v 1 sobi in kuhinji v 1 primeru, 11 oseb v 1 sobi, kabinetu in kuhinji v 3 primerih, 12 oseb v 1 sobi v 1 primeru, 12 oseb v 1 sobi in kuhinji v 1 primeru, 12 oseb

Ljubimkanje

v 1 sobi, kabinetu in kuhinji v 1 pri- meru. Če bodo lastniki prosto razpo- lagali s stanovanji, bodo veliko šte- vilo stanovanj zlasti prtiličnih v pro- metnih ulicah spremenili v poslovne prostore in s tem še povečali pomanj- kanje. Določevanje zlate paritete za vsa stanovanja je krivično, ker veči- na delavcev in uradnikov ne dobi- va za svoje delo zlate paritete. Zahteva po kaznovanju pretiranih najemnin je utemeljena v čl. 36 in 37 ustave, ki pre- povesta oderuštvo in izrabljanje pri- vatne lastnine v škodo skupnosti. V Mariboru je okoli 50, v okolici pa okoli 120 uporabljivih pra- znih stanovanj, ki so jih dobili hišni lastniki po čl. 2 t. 9 na prosto razpo- laganje in ki jih nočejo oddajati.

Celje.

Otvoritvena predstava v gledali- šču. S Cankarjevimi »Hlapci« se je v četrtek, 6. t. m., otvorila letošnja gledališka sezona. Pod umetniškim vodstvom Valo Bratine je naše gle- dališče po dolgem času doživelo svoj dan in s tem stopilo, vsestran- sko na višku, pred celjsko publiko, od katere sme upravičeno zahtevati tudi v bodoče oddolženja pri obisku. Pred popolnoma razprodano hišo so igralci izvršili nalogo v polni meri in če ne omenimo par skoro neopa- ženih momentov, moramo reči, da je bil ansambl na višku. Imponiral je g. Gradišnik, ki je kreiral Jerma-

Ljubimkanje

na z globokim občutkom, z onim ob- čutkom, ki je za to vlogo potreben in s katerim je Cankar postavil Jer- mana v »Hlapce«. Izvrsten, rekli bi da za podeželskega župnika skoro predostojanstven, je bil g. Pfeifer, ki je od konca do kraja izvedel vlo- go imponujoče. Nadučitelj (Velu- šček), učitelja (Perc in Bele) ter učiteljice (Verbachova, Lovrečeva in Jurmanova) so nam podali pravo podobo podeželskih učiteljev, ki jih še danes mnogo srečamo — v času volitev! Vse te vloge so bile spretno razdeljene, le Lojzika (Verbachova) se nam je zdela sem pa tja nekoliko pretiha, kar pa ni kvarilo splošnega utisa. Jako dobri so bili tudi kovač Kalander (Žabkar), ki je bil res ko- vač, njegova žena (Kavčičeva) ter romar Nace (Zemljich). Tudi manjše vloge so bile spretno izvedene, po- sebno ona pijanca Piseka (Bratine), kar nam pove že ime igralca. Publi- ka je igralce naplajala z opetovanji aplavzi. — Repriza v nedeljo ni bila tako številno obiskana, čemur so v prvi vrsti vzrok številne druge prireditve, pa tudi nepravilno izve- dena reklama, kar naj gledališka u- prava prihodnjič upošteva. Pri ne- deljski predstavi je publika Jermanu

opetovano med dejanji aplavdirala, kar znači, da je vsebino razumela in z njim čutila. — li.

Predavanja »Svobode«. Ta teden se pričnejo redna tedenska predavanja »Svobode«. Prvo predavanje s temo »Novi Dunaj« se bo vršilo za mesto v sredo ob 20. uri v veliki restavracijski dvorani Narodnega doma, za okolico pa v četrtek ob pol 20. uri (pol osmih) pri »Jugoslovani« v Gaberju. Sodruga vabimo, da se obeli predavanju udeležijo v čimvečjem številu. — Odbor.

Sodrugi-volilci v okoliški občini, pozor pred volilnimi sleparji! Naša stranka je bila opozorjena, da so zopet pridno na delu razni volilni sleparji. Tako hodijo nekateri med delavske volilce z lažnjivim pripovedovanjem, da jih pošilja Socialistična stranka ozir. njen predsednik sodr. Hrastnik in da naj podpišejo neko listo, ki ji bo ime republikanski blok itd. Sodruga opozarjamo na te sleparije ter jih prosimo, da vsak tak slučaj prijavijo nemudoma tajništvu stranke ali pa zaupnikom naše stranke. Vsakemu sleparju naj se pa pokažejo vrata. V slučaju pa, da je že kdo nasedel tej slepariji, ga prosimo, da se tudi javi v našem tajništvu v Gaberju št. 52.

Za občinske volitve v okoliško občino obetajo klerikalci volilcem dve klerikalni listi. Ena naj bi bila, ki bi vlekle kmete, obrtnike, hišne posestnike, sploh vso kapitalistično šaro, druga pa, ki naj bi lovila delavce in stanovanjske najemnike. — Pravijo, da ena sama klerikalna lista ne vleče več, nasprotno marsikatega odbije. Predstavnik delavske liste bo baje neki delavski »priatelj«, ali bolje rečeno delodajalec, ki zahteva od delavca, da mu gara po 10 do 14 ur na dan, zato pa prejema po 4 Din plače na uro. — Delavci, kmetje in tudi obrtniki, bodite pozorni in ne hodite klerikalni gosposdi na lim.

Trbovlje.

V petek, dne 7. tm. ob 6. uri zvečer, je priredila tukajšnja podružnica »Svobode« prvi redni članski sestanek po daljšem prestopu. Ker ni bilo omogočeno čez poletje redno društveno delovanje, se bo isto na zimo začelo s pomnoženimi silami. Sestanka se je udeležilo nad 60 prejšnjih članov, ki se vedno kažejo resno voljo do dela. Po kratkem nagovoru predsednika trboveljske »Svobode« s. Klenovska, se je razmotrivalo o vseh panogah, katere naj bi »Svoboda« kot edino delavsko in kulturno društvo v Trbovljah še nadalje gojila. Ker se dvorana prenavlja in ker ni mogoče, da bi se takoj pričelo z rednim delom, je predlagal s. Klenovšek, da se še štirinajst dni počaka in da se ti dnevi uporabijo za živahno agitacijo za pridobivanje novih članov. Dolžnost vsakega člana in članice »Svobode« torej je, da pripelje vsaj še enega novega člana, če ne več. Kakor druga leta, tako bodo tudi sedaj vnaprej delovali različni odseki, kakor: telovadni za člane in članice, dramatični, prosvetni in drugi. Med mladino je opaziti resno voljo do dela, kljub nekaterih zagrizenih strankarskih politikov, ki skušajo onemogočiti, da bi se mladina udejstvovala pri »Svobodi«. Mladina gre svojo pot in njen tabor je »Svoboda«.

Izjava. Podpisani odbor »Prosvetnega pododbora Delavske zbornice v

Trbovljah« izjavlja, da je poročilo o konferenci, ki se je vršila v petek, dne 23. septembra 1927, ob 16. uri v Del. domu, katero je objavilo glasilo »Naprej« v št. 35 z dne 1. oktobra 1927, na zadnji strani pod rubriko »Razno« z naslovom »Trbovlje«, v splošnem tako neresnično in škandalozno, da se vsakomur, ki je bil navzoč na konferenci naravnost gnusi. Ves napad od strani pisca udeleženika konference na funkcionarja Korimška in ostale odbornike odločno odbija, ker se imenovane po krivici blati in napada. Pisec udeleženec konference niti to ne ve, kdo zastopa posamezne organizacije. Od prizadete organizacije in »Napreja« zahtevamo, da se pisca omenjenega poročila izloči v vsem potrebnem glede poročevanja, če namreč hočete, da se v bodoče ne bodo streljali taki kozli. Mi bomo šli odslej preko vsakega sličnega nesramnega blatenja in napadanja in na take neumnosti ne bomo odgovarjali, ker smo z stvarnim in neobhodno potrebnim prosvetnim delom pre zaposleni in nimamo časa, da bi se bavili z ničvrednimi posli. Pričakovali smo od pisca udeleženca pa vsaj nekoliko resnosti, od prizadete organizacije in od »Napreja« pa poštene kontrole. — Trbovlje, 5. okt. 1927. — Prosvetni odsek Del. zbornice v Trbovljah.

Zalog.

Povedali še nismo, da imamo tudi pri nas že »Svobodo«. Ustanovili so jo naši mladi in požrtvovalni sodrugi, ki so tudi sami uvideli, kako je nujno potrebna za proletarijat v današnjih razmerah, ki nas telesno in duševno obijajo. Primernih prostorov seveda še ni. Tamburaški in dramatični odsek se morata zadovoljevati z malo sobo v gostilni pri »Strahu«. Bolje pa je preskrbljeno za naše male foot-baliste. Njim je namreč dal na razpolago sodrug Sluga za igranje lepo parcelo. Hvala mu! Vsak toliko kot on, in imeli bi kaj kmalu tudi, nam tako potreben »Delavski dom«! Žal, da pri nas ni upanja, da bi se to tako kmalu uresničilo. Ali bolje je, da odkrito govorimo. Prevelika so nasprotstva med nami in našimi dekalisti; oni povečini ne marajo pod nobenim pogojem skupno z nami začeti kakke stvari. Povsod so enaki: če ne bomo in moremo mi sami, pa razbijemo še to kar je ali pa tudi drugi ne smejo! Povsod hočejo biti absolutni gospodari. In žal, ta njih tendenca se opazi tudi pri naši »Svobodi«. Prepričani smo, da bi nekdo iz samega ljubosumnja raje vse skupaj razdrli, kot pa, da bi dopustil, da bi tudi mi bolj intenzivno sodelovali pri »Svobodi«. To je dobro, da so naši somišljeniki toliko trezni in prevdarni, da se ne vsiljujejo v ospredje, ampak raje mladini pomagajo z instrumenti in podobnimi rečmi. Sicer pa bodo tudi ostali morali izpredvideti, da se da kaj večjega in trajnejšega ustvariti le s sodelovanjem nas vseh, in da bo »Svoboda« šele takrat pravo žarišče proletarske kulture. Torej, samo zdrave proletarske pameti in dela prosimo!

Ruše.

»Svoboda« priredi 16. oktobra tl. vinsko trgatev v gostilni Erhatič. Začetek ob 3. uri popoldan. Sodelujeta »Svoboda« iz Maribora ter »Frohsinn«. Sodruga vabimo k obilni udeležbi.

Eno leto prosvetnega dela za delavstvo.

(Poročilo prosvetnega odseka Del. zbornice.)

Po vseh prestatih začetnih težavah je lani 15. septembra prosvetni odsek Del. zbornice pričel redno poslovanje. Posamezni klubi Del. zbornice so več ali manj dvomili v plodovitost odsekovega dela, boječ se, da bodo strankarska nasprotstva zavirala delovanje te vsesplošne delavske prosvetne ustanove. Že po enem letu pa lahko ugotovimo razveseljujoče dejstvo, da ti dvomi niso bili upravičeni in da je prosvetni odsek Del. zbornice v tem kratkem času napredoval izredno lepo.

15. septembra je otvoril prosvetni odsek v Ljubljani v Gradišču št. 2.

delavsko knjižnico in čitalnico.

Ob otvoritvi je štela knjižnica 3100 knjig — danes jih šteje že preko 6200. Knjižnica se je torej podvojila, to deloma po zaslugi tipografov, ki so oddali svojo knjižnico v najem pod pogojem, da smejo njihovi člani brezplačno obiskovati knjižnico prosvetnega odseka. Lani je pa dala svoje knjige v najem »Svoboda«. Tako je sedaj knjižnica Del. zbornice edina in osrednja delavska knjižnica v Ljubljani.

Promet v knjižnici od 15. sept. 1926 do 1. okt. 1927 je bil sledeč:

obiskalo jo je 5076 članov, izposodilo se je 10.145 knjig, denarnih dohodkov je bilo 13.119,50 Din. Od 1. marca dalje se je vodila tudi točna statistika, koliko knjig raznih jezikov in razne vsebine se izposodi. Od 1. marca do 1. oktobra 1927 je bilo izposojenih 4840 leposlovnih, 528 znanstvenih, 3654 slovenskih, 1599 nemških in 262 srbohrvatskih knjig.

Knjižnični promet je začel naraščati zlasti potem, ko se je izpolnila slovenska knjižnica in ko je odsek obogatil nemško leposlovje z najnovejšimi deli. Kako se je knjižnični promet tekom enega leta dvignil, se najbolje vidi, ako primerjamo lanski z letošnjim septembrom.

Slika je sledeča:

September 1926: obiskovalcev 68, izposojenih knjig 155, dohodkov 213,50 Din.
September 1927: obiskovalcev 709, izposojenih knjig 1306, dohodkov 1861.— Din.

Kaj ljudje najraje čitajo?

Vsakega bo zanimalo, kake knjige ljudje najraje čitajo. Iz zgornjih podatkov je razvidno, da se znanstvene knjige malo čitajo. V leposlovju v slovensčini so najbolj priljubljeni spodaj navedeni pisatelji: (Številke v oklepajih pomenijo, kolikokrat so bila dela dotičnega pisatelja izposojena.)

Slovenski pisatelji.

1. Cankar Ivan (250 in sicer največkrat »Hlapec Jernej«, »Zgodbe iz doline šentflorjanske«, »Moje življenje«).
2. Jurčič (120 največkrat »Deseti brat«).
3. Finžgar (99 — največkrat »Pod svob. solncem«).
4. Kersnik (83).
5. Remec Franc (77).
6. Murnik Rado (48).
7. Podlimbarski (47).

Njim slede Kraigher, Kvedrova, Pregelj, Milčinski in Tavčar.

Slovanski pisatelji.

1. Sienkiewicz (221 — največ »Z ognjem in mečem«).
2. Dostojevski (102 — največ »Ponižani in razžaljeni« in »Besni«).
3. Tolstoj Lev (83).
4. Tolstoj Aleksej (54).
5. Gorki (46 — največ »Mati«).
6. Gogolj (35 — največ »Taras Boljba«).
7. Zeyer (35).

Njim slede Gjaliski, Lermontov, Puškin, Andrejev, Prus, Chochloušek.

Dругih narodov.

1. London Jack (245), 2. Burroughs (162 — Tarzan!), 3. Dumas (149), 4. May (132 — čita mladina), 5. Boccaccio (124), 6. Spillman (94 — mladina), 7. Marryat (85 — »Morski razbojnik«).

Njim slede: Haggard, Kirchsteiger, Verne, Gaboriau, Sheff, Murger, Chesterton, Curwood, Dickens, Wallace, Strindberg, Farrere, Doyle, Kellerman, Maupassant, Loti, Leblanc, Manzoni, Bourget, Barbusse in drugi.

Od leposlovnih del v nemščini so člani največ čitali dela sledečih pisateljev:

- Dostojevski (103), London Jack (102), Bettauer (99), Galsworthy (86), Retcliffe (82), Sinclair (67), Marguerite (52), Voss (49), Strindberg (48), Kellermann (45), Man Heinrich, Dumas, May, Gorki itd.

Seveda te številke vedno ne kažejo točnega stanja, Marsikatega pisatelja bi ljudje čitali več, ako bi imeli več del in več

izvodov. Marsikatero knjigo so bile zopet manjkraj izposojene, ker so prišle v roke nesrečnim zamudnikom, ki delajo največjo škodo rednim bralcem. Vendar ti podatki vsaj približno povedo, kateri pisatelji so najbolj pri ljubljani delavski knjižnici. Lahko bi navedli tudi, kako se po starosti in spolu loči čtivo. Pa to bi preveč razširilo naše poročilo. Prostor za širšo obravnavo bo v letnem tiskanem poročilu Delavske zbornice.

Članstvo.

Do 1. oktobra je bilo vpisanih ravno 600 rednih članov, izmed teh 472 moških in 128 žensk. Po poklicu je 47 kovinarjev, 38 tipografov in knjigovozov, 37 krojačev, 27 mizarjev, 21 čevljarjev, 21 železničarjev, 13 brivcev, 5 pekov, 4 strojniki, 17 raznih strok, 26 vajencev 49 nekvalificiranih, skupaj 305 delavcev. Privatnih nameščencev je 132, dijakov 96, raznih poklicev 67. Število delavcev v sorazmerju z drugimi ni zadovoljlivo.

Po organizaciji jih pripada 262 Strokovni komisiji in »Svobodi«, 50 »Krek. Mladini«, 38 savezov grafičnih delavcev, 17 Nar. Strok. Zvez, 6 raznim organizacijam in 2 Kmečko Del. zvezi. Neorganiziranih je 225.

Delavske strokovne kulturne organizacije naj po teh številkah vidijo, kje šepajo. Promet je lep in napreduje sorazmerno s knjižnico.

Prosvetni odsek Delavske zbornice hoče oživeti tudi

delavske knjižnice izven Ljubljane.

V ta namen je izdal na vse organizacije posebne vprašalne pole. Kajti prava podpora je mogoča šele potem, ko imamo pregled o stanju vseh knjižnic.

Kolikor smo dobili odgovorov, imajo marksistične organizacije izven Ljubljane 19 knjižnic, Krekova Mladina 6 in Nar. Strok. zveza 3 knjižnice. Nekateri knjižnice (Kamnik, Guštanj, Zabukovca i. dr.) prav lepo uspevajo, večina pa preživlja krizo.

Prosvetni odsek bo vse moralno podporl, finančno pa potom letošnjih društvenih podpor. Tako bo prosvetni odsek postal tudi

za vse slovenske delavske knjižnice

ne samo v Jugoslaviji, temveč tudi v inozemstvu. Celovška delavska zbornica se je n. pr. že obrnila na naš prosvetni odsek radi ustanovitve knjižnice med slovenskim delavstvom na Koroškem.

V Mariboru se pripravlja ustanovitev knjižnice po vzgledu ljubljanske.

Tečaji in predavanja.

Lani so se organizacije izven Ljubljane pritoževale, da prosvetni odsek posluje samo za Ljubljano. Seveda pa kritiki niso pomislili, da je prosvetni odsek razdelil 80.000 Din podpore društvom, katerih področje se razteza na celo Slovenijo. V drugih ozirih se je pa moral prosvetni odsek Delavske zbornice uveljaviti predvsem v Ljubljani kot središču Slovenije, nakar šele je mogel letos preiti tudi na pokrajino.

V Mariboru, Celju, Trbovljah, Črni, Meržici, na Jesenicah in v Trzinu — torej v glavnih industrijskih revirih je letos ustanovil prosvetne odseke, ki bodo v teh okrajih z moralno in finančno podporo prosvetnega odseka DZ prirejali izobraževalne tečaje in skioptična predavanja za svoje delavstvo.

Po drugih krajih bodo pa posamezna društva prav tako s podporo prosvetnega odseka DZ vršila isto izobraževalno delovanje. Prosvetni odsek si je namreč tekom enega leta nabavil 233 serij raznih zanimivih skioptičnih predavanj z gotovim tekstom. Včlanjenim društvom in prosvetnim odsekom je poleg tega brezplačno na razpolago 10 skiopt. aparatov, ki so skupaj s slikami stali ogromno vsoto, ki bi je posamezna društva ne zmogla. Poleg tega dobe društvene centrale izdatno denarno podporo, ki je prej niso imele.

Prosvetni odsek se je torej tekom enega leta razvil v vsesplošno kulturno matico vsega slovenskega delavstva. Z njegovo podporo se bo dvigalo in razcvetelo izobraževalno delo med vsem delavstvom. Koristi od tega bodo imele posamezne organizacije, kakor tudi celoten proletarijat.

Prosvetni odsek se je torej tekom enega leta razvil v vsesplošno kulturno matico vsega slovenskega delavstva. Z njegovo podporo se bo dvigalo in razcvetelo izobraževalno delo med vsem delavstvom. Koristi od tega bodo imele posamezne organizacije, kakor tudi celoten proletarijat.

Prosvetni odsek se je torej tekom enega leta razvil v vsesplošno kulturno matico vsega slovenskega delavstva. Z njegovo podporo se bo dvigalo in razcvetelo izobraževalno delo med vsem delavstvom. Koristi od tega bodo imele posamezne organizacije, kakor tudi celoten proletarijat.

Prosvetni odsek se je torej tekom enega leta razvil v vsesplošno kulturno matico vsega slovenskega delavstva. Z njegovo podporo se bo dvigalo in razcvetelo izobraževalno delo med vsem delavstvom. Koristi od tega bodo imele posamezne organizacije, kakor tudi celoten proletarijat.

Prosvetni odsek se je torej tekom enega leta razvil v vsesplošno kulturno matico vsega slovenskega delavstva. Z njegovo podporo se bo dvigalo in razcvetelo izobraževalno delo med vsem delavstvom. Koristi od tega bodo imele posamezne organizacije, kakor tudi celoten proletarijat.

Prosvetni odsek se je torej tekom enega leta razvil v vsesplošno kulturno matico vsega slovenskega delavstva. Z njegovo podporo se bo dvigalo in razcvetelo izobraževalno delo med vsem delavstvom. Koristi od tega bodo imele posamezne organizacije, kakor tudi celoten proletarijat.

Prosvetni odsek se je torej tekom enega leta razvil v vsesplošno kulturno matico vsega slovenskega delavstva. Z njegovo podporo se bo dvigalo in razcvetelo izobraževalno delo med vsem delavstvom. Koristi od tega bodo imele posamezne organizacije, kakor tudi celoten proletarijat.

Prosvetni odsek se je torej tekom enega leta razvil v vsesplošno kulturno matico vsega slovenskega delavstva. Z njegovo podporo se bo dvigalo in razcvetelo izobraževalno delo med vsem delavstvom. Koristi od tega bodo imele posamezne organizacije, kakor tudi celoten proletarijat.

Prosvetni odsek se je torej tekom enega leta razvil v vsesplošno kulturno matico vsega slovenskega delavstva. Z njegovo podporo se bo dvigalo in razcvetelo izobraževalno delo med vsem delavstvom. Koristi od tega bodo imele posamezne organizacije, kakor tudi celoten proletarijat.

Prosvetni odsek se je torej tekom enega leta razvil v vsesplošno kulturno matico vsega slovenskega delavstva. Z njegovo podporo se bo dvigalo in razcvetelo izobraževalno delo med vsem delavstvom. Koristi od tega bodo imele posamezne organizacije, kakor tudi celoten proletarijat.

Prosvetni odsek se je torej tekom enega leta razvil v vsesplošno kulturno matico vsega slovenskega delavstva. Z njegovo podporo se bo dvigalo in razcvetelo izobraževalno delo med vsem delavstvom. Koristi od tega bodo imele posamezne organizacije, kakor tudi celoten proletarijat.

Prosvetni odsek se je torej tekom enega leta razvil v vsesplošno kulturno matico vsega slovenskega delavstva. Z njegovo podporo se bo dvigalo in razcvetelo izobraževalno delo med vsem delavstvom. Koristi od tega bodo imele posamezne organizacije, kakor tudi celoten proletarijat.

Prosvetni odsek se je torej tekom enega leta razvil v vsesplošno kulturno matico vsega slovenskega delavstva. Z njegovo podporo se bo dvigalo in razcvetelo izobraževalno delo med vsem delavstvom. Koristi od tega bodo imele posamezne organizacije, kakor tudi celoten proletarijat.

Prosvetni odsek se je torej tekom enega leta razvil v vsesplošno kulturno matico vsega slovenskega delavstva. Z njegovo podporo se bo dvigalo in razcvetelo izobraževalno delo med vsem delavstvom. Koristi od tega bodo imele posamezne organizacije, kakor tudi celoten proletarijat.

Prosvetni odsek se je torej tekom enega leta razvil v vsesplošno kulturno matico vsega slovenskega delavstva. Z njegovo podporo se bo dvigalo in razcvetelo izobraževalno delo med vsem delavstvom. Koristi od tega bodo imele posamezne organizacije, kakor tudi celoten proletarijat.

Prosvetni odsek se je torej tekom enega leta razvil v vsesplošno kulturno matico vsega slovenskega delavstva. Z njegovo podporo se bo dvigalo in razcvetelo izobraževalno delo med vsem delavstvom. Koristi od tega bodo imele posamezne organizacije, kakor tudi celoten proletarijat.

Prosvetni odsek se je torej tekom enega leta razvil v vsesplošno kulturno matico vsega slovenskega delavstva. Z njegovo podporo se bo dvigalo in razcvetelo izobraževalno delo med vsem delavstvom. Koristi od tega bodo imele posamezne organizacije, kakor tudi celoten proletarijat.

VSAKDOR

dobi lahko **zastonj** najnovejšo **RADIO CEV** (Schrack, Type RD.) če plača abonma popularnega, ilustriranega radio mesečnika **„RADIOWELT“** za eno leto z poštino in ovojnino Din 25.—. Izvodi so zastonj na vpogled. Wiener Radioverlag, Wien I., Pestalozzlgasse 6/53.

Učenec

se sprejme v trgovini **DRAGO ROSINA,** Maribor, Vetrinjska ul. 26.

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z O. Z.

Ustan. 1898 **MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36—38** Telefon 324
Prodajalne v Stomškovi ulici št. 2 in na Glavnemu trgu št. 18

Moderno in higijensko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delavcem in delavkam naše okusno pecivo v polni teži. Ozirajte se pri zahtevanju peciva iz Delavske pekarnice pri vseh prodajalcih peciva na **zavarovalno znamko D. P.**